

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

תעסוקת נשים לאחר לידה

מאת

אסתר טולידנו

פתח דבר

מינהל המחקר והתכנון מציג, לראשונה, מחקר על תעסוקת נשים לאחר לידה.

מטרת המחקר היא לבדוק את התנהגות הנשים שעבדו לפני הלידה ביחס לחזרתן לעבודה לאחר הלידה.

תודות לגיל אשכנזי על עזרתו בסקירה הספרותית, למיכל אופיר על קריאת המאמר והערותיה למיה עורב-הטל על העריכה הלשונית ולנירה עמיר על הדפסת הפרסום.

ד"ר י. בן שלום
המנהל הכללי

תוכן עניינים

עמוד

1	מבוא
3	מטרת המחקר
3	אוכלוסיות המחקר
4	תיאור החוק
5	הממצאים
5	תעסוקת נשים לאחר חופשת לידה בארץ
9	תעסוקת נשים לאחר חופשת לידה בעולם
14	סיכום והמלצות
15	ביבליוגרפיה

תמצית

נשים הן חלק אינטגרלי של שוק העבודה וחלקן במשק הישראלי ובעולם המערבי הולך וגדל. תרומתן לכלכלת המשק ניכרת, לכן הפסקת עבודה כתוצאה מלידת ילדיהן עלולה להביא למשברים כלכליים וחברתיים.

המחקר שלפנינו ניסה להשיב על השאלות האלה:

- האם לידת ילד גורמת לירידה בשיעור תעסוקת נשים לאורך זמן?
- באיזו מידה חופשת לידה ארוכה יותר תשפיע על החזרה לעבודה?

המחקר גם בדק באיזו מידה משפיעים המשתנים הבאים על החלטת האישה לחזור לעבודה: הענף הכלכלי שבו היא עובדת, השכר ערב הלידה, מצב התעסוקה של בן הזוג ואזור המגורים. כמו כן נבדקו קשרים בין משתנים דמוגרפיים שונים לבין החזרה לעבודה: השכלה, הכנסה מעבודה, מספר ילדים, גיל הילד הצעיר ביותר וגיל האישה.

במהלך השנים החברה בכלל והמעסיקים בה נעשו גמישים יותר בכל הקשור להפסקת עבודה של נשים בגלל לידת ילדיהן. המחקר שלפנינו מצביע על כך שהפסקת עבודה של נשים לאחר הלידה היא זמנית – רוב הנשים חוזרות לעבודה במהלך השנה שלאחר הלידה, ורובן חוזרות לאותו מעסיק.

המחקר מראה גם השוואה בינלאומית בנוגע לאורך חופשת הלידה ומצביע על כך שבמרבית מדינות אירופה חופשת הלידה ארוכה יותר מאשר בארץ.

משך חופשת לידה במדינות נבחרות, 2007

המדינה	משך חופשת הלידה (בשבועות)
אוסטריה	16
איטליה	21
בלגיה	15
גרמניה	14
דנמרק	52
הולנד	16
הונגריה	24
ישראל	14
לוקסמבורג	16
נורווגיה	43
ספרד	17
פורטוגל	17
פנלנד	42
צרפת	20
רומניה	17
שוודיה	66

אחת השאלות שעולות הן האם יש קשר בין אורך חופשת הלידה לבין שינויים בהתנהגות התעסוקה של האם, ועל כך המחקר ינסה לענות.

מבוא

שיעור ההשתתפות של נשים בכוח העבודה הלך וגדל במהלך השנים: בשנת 1975 הוא היה 31.6% וב-2005 הוא הגיע ל-50%. הוא עדיין נמוך בהשוואה לגברים, אף ששיעור ההשתתפות של הגברים הלך וקטן בשיעור מתון – בשנת 1975 אחוז כוח העבודה בקרב הגברים היה 64.9% וב-2005 ירד ל-60.7%.

לוח 1: אחוז כוח העבודה האזרחי, לפי מין, בשנים נבחרות (אחוזים)

שנה	נשים	גברים
1975	31.6	64.9
1980	35.7	63.7
1985	37.5	63.6
1990	41.1	62.3
1995	45.4	62.6
2000	48.2	60.8
2005	50.0	60.7
אחוז שינוי 2005 לעומת 1975	58.2	-6.5

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

שיעור ההשתתפות בכוח העבודה של נשים לא רווקות גדל עם הגיל בגילאי הפוריות (עד גיל 40), ולאחר מכן הוא קטן: בקרב בנות עד 24 שיעור ההשתתפות היה כ-68%, עלה לכ-81% בגילאים 30-41 וירד לכ-24% בגילאים מעל 55.

שיעור ההשתתפות בכוח עבודה של נשים לא רווקות גבוה למדי – קרוב לשיעורם של כל הגברים – 58.2%, ובקרב לא רווקות עם ילדים הוא הגיע ל-78% (לעומת 44% אצל הנשים הלא רווקות ללא ילדים). שיעור ההשתתפות בכוח העבודה של נשים לא רווקות עם ילדים קטן ככל שמספר הילדים גדל – 83% אצל נשים עם ילד אחד ו-55% אצל נשים עם 4 ילדים ויותר.

לוח 2: אחוז כוח העבודה בקרב נשים שאינן רווקות לפי מאפיינים נבחרים, 2005 (אחוזים)

	המאפיין
58.2	סה"כ
	<u>מס' ילדים</u>
44.1	ללא ילדים
78.0	עם ילדים
83.2	ילד אחד
80.8	2 ילדים
74.9	3 ילדים
55.5	4 ילדים ויותר
	<u>גיל הילד הצעיר</u>
69.4	1-0
79.9	4-2
82.6	9-5
82.6	14-10
	<u>מספר שנות לימוד</u>
15.4	8-0
56.8	12-9
65.7	15-13
77.0	+16
	<u>גיל האישה</u>
68.1	עד 24
77.2	29-25
81.3	34-30
81.2	44-35
77.7	54-45
23.6	+55

מקור הנתונים: שנתון סטטיסטי לישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בבדיקה של משתנה ההשכלה עולה, כי שיעור השתתפות של נשים לא רווקות גדל עם רמת ההשכלה: 15% אצל נשים עם השכלה עד 8 שנות לימוד ו-77% אצל נשים עם 16 שנות לימוד ויותר. כידוע, רמת ההכנסה ורמת ההשכלה הם שני משתנים מתואמים: שיעור ההשתתפות בכוח העבודה גדל עם רמת ההכנסה.

נתון נוסף מראה כי אצל נשים המעסיקות עוזרת או מטפלת, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה גבוה יותר: 62% לעומת 57% בקרב נשים שאינן מעסיקות עוזרת או מטפלת.

כל הנתונים שהוצגו מצביעים על כך שמצב יציאת נשים לעבודה מושפע משלושה משתנים עיקריים:

1. מספר הילדים.
2. הכנסה מעבודה של האשה.
3. מצבה הכלכלי של המשפחה.

יש לציין, כי בתקופות מסוימות שינוי מצב התעסוקה של נשים היה מושפע גם מהמדיניות של הממשלה: כדי להגדיל את כוח העבודה, הממשלה החליטה לעודד את הנשים לצאת לעבודה, ונתנה להן הטבות כגון נקודת זיכוי על כל ילד, פתיחת מעונות יום לתינוקות והנחות לאחר מבחן הכנסות. במקרים מסוימים, לאישה אף משתלם יותר לצאת לעבוד מאשר לגברים. יתכן שזאת אחת הסיבות לירידה באחוז כוח העבודה אצל הגברים.

מטרת המחקר

במחקר הזה בדקנו את התנהגות הנשים שעבדו לפני הלידה ביחס לחזרתן לעבודה לאחר הלידה. האם הגורמים שהשפיעו עליהן בכניסתן הראשונה לשוק העבודה הם אותם הגורמים שהשפיעו עליהן בכניסתן החוזרת לשוק העבודה? במילים אחרות מהו אחוז הנשים שחוזרות לעבודה מיד לאחר הלידה ומהו אחוז הנשים שאינן חוזרות כלל? כמו כן נבדקה השאלה, מה הם המשתנים המשפיעים על חזרה או אי חזרה לעבודה?

אוכלוסיית המחקר

בדקנו נשים שילדו בין החודשים ינואר-ספטמבר 2002 וקיבלו דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי. עקבנו אחריהן במשך שנה לאחר שמיצו את זכאותן לדמי לידה.

המחקר התבסס על קובץ נתונים ייחודי שהופק מתוך הקצבים המינהליים של המוסד לביטוח לאומי. בקובץ נכללו נתונים על תעסוקה ושכר של האישה לפני הלידה ולאחר הלידה, על תעסוקה של בן הזוג, על מספר ילדים ועל מאפיינים דמוגרפיים נוספים של היולדת.

בחודשים ינואר-ספטמבר 2002 39,218 נשים ילדו וקיבלו דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי. כ-96% מהן היו שכירות לפני הלידה, ו-4% הנותרות היו עצמאיות או חברות קיבוץ. 96% היו זכאיות לדמי לידה של 84 יום והיתר, 4%, היו זכאיות לתקופה קצרה יותר, של 42 יום.

12% מהנשים למדו עד 8 שנות לימוד, 37% למדו 9 עד 12 שנות לימוד, 25% למדו 13 עד 15 שנות לימוד, ו-26% הנשים הנותרות למדו יותר מ-15 שנות לימוד.

תיאור החוק

לדמי הלידה המרביים¹ – 84 ימים – זכאית אשה שעבדה לפחות 10 מתוך 14 החודשים או 15 מתוך 22 חודשים שקדמו ללידה. מי שעבדה לפחות 6 חודשים מתוך 14 החודשים, זכאית לדמי לידה עבור מחצית התקופה – 42 ימים.

¹ במועד פרסום המאמר, התקופה המירבית לדמי לידה הוארכה בשבועיים.

הממצאים

תעסוקת נשים לאחר חופשת לידה בארץ

61% מהנשים חזרו לעבוד מיד לאחר חופשת הלידה, כ-26% נוספות חזרו לעבוד במהלך 12 החודשים שלאחר חופשת הלידה, ואילו כ-13% לא עבדו עד תום השנה הראשונה שלאחר חופשת הלידה (לוח 3).

לוח 3: נשים לאחר חופשת לידה לפי מועד היציאה לעבודה בתום חופשת הלידה

אחוזים	מספרים מוחלטים	מספר חודשים לאחר חופשת לידה
100.0	39,218	סה"כ
61.4	24,093	חזרו לעבוד מיד
11.8	4,640	לאחר 1-2 חודשים
7.6	2,986	לאחר 3-6 חודשים
4.4	1,722	לאחר 7-9 חודשים
2.0	770	לאחר 10-12 חודשים
12.8	5,007	לא חזרו לעבוד בתום שנה

לוח 4 מראה כי הסיכוי לחזור לעבודה מיד עם תום חופשת הלידה גדל עם מספר הילדים: 57% מהנשים עם ילד אחד חזרו מיד לעבודה ושיעור זה גדל בהדרגה עד ל-68% מקרב הנשים עם ארבעה ילדים ויותר. במקביל, הסיכוי לחזור לעבודה לא מיד אלא במהלך השנה שלאחר הלידה, קטן עם מספר הילדים – 29% מהנשים עם ילד אחד עשו כן, ורק 19% מן הנשים עם ארבעה ילדים ויותר. יוצא כי הסיכוי לא לחזור לעבודה בתום השנה כמעט קבוע, בלי קשר למספר הילדים: 12% עד 13.5% מן הנשים חוזרות לעבודה בתום השנה.

לוח 4: נשים לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה ומספר הילדים (אחוזים)

מספר ילדים*				סה"כ	מועד חזרה לעבודה
+4	3	2	1		
15.4	19.3	31.5	33.8	100.0	סה"כ
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
68.1	64.2	61.3	57.0	61.4	חזרו לעבוד מיד
19.4	23.0	26.8	29.4	25.8	חזרו במהלך השנה
12.5	12.8	11.9	13.6	12.8	לא חזרו בתום שנה

* כולל הילד בלידה האחרונה.

בבדיקת החוזרות לעבודה מיד עם תום חופשת לידה על-פי מספר שנות הלימוד נמצא כי הסיכוי לחזור גדל עם מספר שנות הלימוד: כ-55% מהנשים שלמדו עד 12 שנות לימוד חזרו מיד לעבודה לעומת כ-70% בקרב הנשים שלמדו יותר מ-15 שנות לימוד (לוח 5).

במקביל, הסיכוי לא לחזור לעבודה בתום שנה קטן עם מספר שנות הלימוד: מ-17% בקרב נשים שלמדו עד 12 שנות לימוד ל-8% בקרב נשים שלמדו יותר מ-15 שנות לימוד.

לוח 5: נשים לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה ומספר שנות לימוד (אחוזים)

מספר שנות לימוד					סה"כ	מספר חודשים לאחר חופשת לידה
+16	15-13	12-9	8-0	סה"כ		
26.6	24.8	37.0	11.5	100.0	סה"כ	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		
69.6	66.8	53.9	56.5	61.4	חזרו לעבוד מיד	
11.0	11.5	12.7	11.3	11.8	לאחר 1-2 חודשים	
6.6	7.1	8.6	7.7	7.6	לאחר 3-6 חודשים	
3.4	3.7	5.2	5.2	4.4	לאחר 7-9 חודשים	
1.2	1.5	2.7	2.4	2.0	לאחר 10-12 חודשים	
8.1	9.4	17.0	16.9	12.8	לא חזרו בתום שנה	

גם בחינת מועד החזרה לעבודה לפי רמת הכנסה מעבודה מצביעה שלא במפתיע, על ממצאים דומים, משום שכידוע קיים קשר חיובי חזק בין רמת ההשכלה לרמת ההכנסה. הסיכוי לחזור מיד לעבודה עולה עם רמת השכר, שכן אי החזרה כרוכה בהפסד הכנסה גבוה יותר. על פי נתוני לוח 4 42% מקרב הנשים ששכרן החודשי ערב הלידה לא עלה על 2,000 ש"ח חזרו מיד לעבודה,

ושיעור זה עלה בהדרגה עד ל-71% בקרב נשים ששכרן החודשי היה 7,000 ש"ח ויותר. במקביל, 27% מהנשים ברמת השכר הנמוכה לא חזרו לעבוד במהלך השנה הראשונה מסיום חופשת הלידה לעומת 5% בלבד בקרב הנשים עם רמת שכר גבוהה מהשכר הממוצע במשק.

לוח 6: נשים לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה לפני הלידה והשכר ערב לידה (אחוזים)

השכר ערב הלידה							סה"כ	מועד חזרה לעבודה
+7,000	7,000-6,000	6,000-5,000	5,000-4,000	4,000-3,000	3,000-2,000	עד 2,000		
22.7	8.9	12.7	15.8	19.9	12.5	7.4	100.0	סה"כ
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
71.0	69.8	68.7	64.8	54.6	48.7	42.3	61.4	חזרו לעבוד מיד
23.6	23.1	23.0	25.1	28.4	28.6	30.5	25.8	חזרו במהלך השנה
5.4	7.1	8.3	10.1	17.0	22.7	27.2	12.8	לא חזרו בתום שנה

עוד משתנה דומיננטי שהשפיע על חזרה מיד לעבודה הוא המעסיק. לפי הממצאים שמוצגים בלוח 7, מבין אלה שחזרו מיד לעבוד, 95% עבדו לאחר הלידה אצל אותו המעסיק שעבדו אצלו לפני הלידה. שיעור זה ירד עד ל-25% בקרב הנשים שחזרו לעבוד לקראת תום שנה.

לוח 7: נשים שכירות שחזרו לעבוד לאחר חופשת לידה לפי מועד חזרה לעבודה וחזרה לאותו מעסיק (אחוזים)

לא חזרו לאותו מעסיק	חזרו לאותו מעסיק	סה"כ	מספר חודשים לאחר חופשת הלידה
13.3	86.7	100.0	סה"כ
4.6	95.5	100.0	חזרו לעבוד מיד
19.0	81.0	100.0	לאחר 1-2 חודשים
39.1	60.9	100.0	לאחר 3-6 חודשים
50.8	49.2	100.0	לאחר 7-9 חודשים
74.9	25.1	100.0	לאחר 10-12 חודשים

גם סוג העבודה שבה נשים עבדו לפני הלידה השפיע על הסיכוי לחזור מיד לעבוד. ניתן לראות בלוח 8 כי בקרב הנשים שעבדו בענף שירותים ציבוריים הסיכוי לחזור מיד היה גבוה יותר והגיע ל-67% לעומת 57% בענפים כלכליים אחרים. 10% מבין הנשים שעבדו בשירותים הציבוריים לא חזרו לעבוד בתום שנה לעומת 13% בענפים אחרים.

לוח 8: נשים שכירות שחזרו לעבוד לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה וענף כלכלי בו עבדו לפני הלידה (אחוזים)

מספר חודשים לאחר חופשת לידה	סה"כ	שירותים ציבוריים	אחרים
סה"כ	100.0	35.5	64.5
חזרו לעבוד מיד	61.4	66.9	56.9
לאחר 1-2 חודשים	11.8	11.5	14.3
לאחר 3-6 חודשים	7.6	7.3	8.5
לאחר 7-9 חודשים	4.4	3.3	5.1
לאחר 10-12 חודשים	2.0	1.6	2.3
לא חזרו בתום שנה	12.8	9.5	12.9

גם למצב התעסוקה של בן הזוג היה השפעה על ההחלטה של האישה לחזור מיד לעבודה. ככלל, בני הזוג של כ-86% מהנשים שקיבלו דמי לידה עבדו במועד הלידה. כ-61% מהנשים שבן זוגן עבד במועד הלידה חזרו מיד לעבודה לעומת כ-66% בקרב נשים שבן זוגן לא עבד במועד הלידה. הממצא תואם את הציפיות שכן כאשר בן הזוג אינו עובד, הכנסת האישה נדרשת יותר לפרנסת המשפחה. ואולם כאשר משווים חזרה לעבודה בתום שנה לסיום חופשת הלידה מצטמצמים הפערים בין נשים שבן זוגן עבד לנשים שבן זוגן לא עבד (לוח 9).

לוח 9: נשים לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה לפני הלידה ותעסוקת בן זוג (אחוזים)

מועד חזרה לעבודה	סה"כ	בן הזוג עבד	בן הזוג לא עבד
סה"כ	100.0	86.2	13.8
חזרו מיד לעבוד	61.4	60.7	65.6
חזרו במהלך השנה	25.8	27.0	18.6
לא חזרו בתום שנה	12.8	12.3	15.8

בחינת המשתנה של חזרה לעבוד מיד לאחר חופשת לידה מצביעה על הבדלים בין האזורים השונים בארץ. לוח 10 מראה כי במחוז יהודה ושומרון וחבל עזה הסיכוי לחזור לעבוד מיד היה גבוה למדי והגיע ל-69%. גם במחוז ירושלים (66%) והדרום (64%), שיעור החזרה מיד היה גבוה. לעומת זאת, ביתר המחוזות – תל אביב, חיפה, צפון והמרכז – הסיכוי לחזור היה נמוך

מהמוצע – כ-60%. ההבדל הבולט ביותר בין המחוזות הוא הסיכוי לא לחזור בתום שנה. במרכז, כ-26% מהנשים לא חזרו לעבוד לעומת 10% בירושלים ו-4% ביהודה ושומרון.

לוח 10: נשים לאחר חופשת לידה, לפי מועד חזרה לעבודה ומחוז מגורים

מועד חזרה לעבודה	סה"כ	ירושלים	הצפון	חיפה	מרכז	תל אביב	הדרום	יהודה ושומרון וחבל עזה
סה"כ	100.0	11.3	13.7	10.1	27.4	18.5	13.1	5.9
חזרו לעבוד מיד	61.4	65.8	60.4	59.4	60.1	59.2	64.0	68.7
חזרו במהלך השנה	25.8	23.4	23.9	29.3	14.3	21.8	22.8	27.0
לא חזרו בתום שנה	12.8	10.8	15.7	11.3	25.6	19.0	13.5	4.3

תעסוקת נשים לאחר חופשת לידה בעולם

ברוב המוחלט של המדינות באירופה, משך חופשת הלידה ארוך יותר מחופשת הלידה בארץ. בחלק מהמדינות חופשת הלידה אורכת כמעט שנה ואף יותר: שוודיה – 66 שבועות, דנמרק – 52 שבועות, נורווגיה – 43 שבועות ופינלנד – 42 שבועות. במדינות אחרות חופשת הלידה עדיין ארוכה אם כי פחות, כגון הונגריה – 24 שבועות, איטליה – 21 שבועות וספרד – 17 שבועות. רק בגרמניה ובארץ חופשת הלידה קצרה למדי (14 שבועות). ארה"ב היא המדינה היחידה בעולם המערבי שאין בה חופשת לידה לפי חוק לכלל האוכלוסייה.

המחקר בעולם בסוגיית חזרה לעבודה של נשים לאחר לידה עשיר מאוד. המחקרים מצביעים על ממצאים קרובים לאלה שהתקבלו בארץ.

להלן סיכום ממצאים שעלו מתוך המחקרים השונים:

בשנת 1999 השוו סמית ובקאו שלושה מחקרים שדנו בגורמים המשפיעים על חזרת נשים לעבודה לאחר לידה.

המחקר של גרט ואחרים (1990) והמחקר של אוקונר (1990) גילו שאישה שעבדה במשך ההריון נוטה לחזור לעבודה לאחר הלידה.

גרט ואחרים (1990) כמו גם ליבוביץ' וקלרמן (1992, 1995) קבעו כי ההכנסה היחסית של האם היא גורם חשוב בשיקולי האם לחזור לעבודה. גרט מצא שאם ההכנסה של האם היא חלק ניכר מהכנסת המשפחה היא נוטה יותר לחזור לעבודה. הוא גם מצא שאישה שיש לה ילד נוסף בבית נוטה פחות לשוב לעבודה.

הופרתי (1996) וגלס וריילי (1998) מצאו שאם העבודה מאפשרת תעסוקה חלקית, הסיכוי שהאישה תחזור לעבודה גדול יותר.

לפי גרט, לאחר 6 חודשים חזרו 60% לעבודה ואילו לאחר שנה – 73%. גלס וריילי מצאו שלאחר 6 חודשים חזרו 83% ואילו לאחר שנה חזרו 84%. לפי אוקונל 59% חזרו אחרי 6 חודשים ואילו לאחר שנה חזרו לעבודה 70%. וולדפוגל מצא שבעוד שבשנת 1980 שבו 53%, הרי שבשנת 1990 שבו 54% לעבודה.

במחקר שבוצע בשנים 1993-1994 במסגרת EDTR נמצא כי כ-60% מהנשים שילדו חזרו לעבוד בתוך 6 חודשים שלאחר הלידה. שיעור זה הגיע ל-86% עד תום שנה מיום הלידה ול-93% בתום שנתיים מאז הלידה. כלומר רק 7% מהנשים שעבדו לפני לידת ילדם לא חזרו לעבוד בתום שנתיים מאז הלידה.

לפי מחקר של PSI 1977 נמצאו הבדלים במועד החזרה לעבודה, כאשר הבדיקה נערכה ב-1988 וב-1996. ב-1988 חזרו לעבודה 75% לאחר 28 שבועות, ואילו ב-1996 חזרו 81%.

מחקרים הראו כי שיקול האישה אם לחזור לעבודה אם לאו תלוי גם בתנאים הצפויים במקום העבודה. כך למשל 77% מהמעסיקים מעניקים תנאים מיוחדים לנשים עם ילדים כגון הפסקות, ואילו 71% מאפשרים להן לעבוד בשעות גמישות ולא סטנדרטיות. אפשר להניח כי ככל שיש במקום העבודה תנאים טובים יותר לאמהות, יחזרו הנשים בסמוך יותר לתום חופשת הלידה (PSI 1977).

המחקר של PSI 1997 מגלה עוד, כי שיעור החזרה לאותו מעסיק עלה מ-75% בשנת 1988 ל-86% בשנת 1996, כשהסיבה נזקפת לניסיון המעסיקים לשפר את התנאים לאמהות.

במחקר השוואתי בין ארה"ב, בריטניה ויפן מצא וולדפוגל כי חזרה לעבודה אצל אותו מעסיק תלויה בהשכלה: שיעור הנשים החוזרות לאותו מעסיק בבריטניה 44% בקרב נשים בעלות השכלה נמוכה, ועד 72% בעלות תואר אקדמי. ביפן חזרה לעבודה אצל אותו מעסיק נעה בין 33% בקרב בעלות השכלה נמוכה ל-71% בבעלות תואר אקדמי. בארה"ב ישנם הבדלים לפי השכלה אולם יותר נמוכים – 52% ו-64%, בהתאמה.

המחקר של הונג וקורמן (2005) הראה כי על עיתוי החזרה לעבודה משפיעים המשתנים השכלה, מגזר פרטי או ציבורי, וגודל החברה שבה מועסקת האשה. קיים פער גדל והולך בין נשים בעלות עמדת תעסוקה בכירה לבין נשים אחרות.

לוח 11: תוצאות מודל הרגרסיה להסבר לחזרה לעבודה מיידי לאחר חופשת לידה

רמת מובהקות	מקדם רגרסיה	משתנה מסביר
0.0001	0,570.5	מקדם
<u>רמת הכנסה של היולדת לפי הלידה, ש"ח (הבסיס = מעל 7,000 ש"ח בחודש)</u>		
0.0001	-0.5113	עד 2000
0.0001	-0.2634	3000-2001
0.0001	-01718	4000-3001
0.0001	0.0554	5000-4001
0.1941	0.1428	6000-5001
0.0048	0.3034	7000-6001
<u>מספר ילדים במשפחה (הבסיס : מעל 4 ילדים)</u>		
0.3566	0.0604	1
0.3893	0.0400	2
0.5233	-0.0282	3
0.0115	-0.1517	4
<u>רמת הכנסה של בן זוג (הבסיס מעל 7,000 ש"ח)</u>		
0.0001	0.3158	לא עובד
0.0127	-0.0925	3,500-0
0.0233	-0.0813	7,000-3,501
<u>חזרה לאותו מעסיק (הבסיס : חזרה לאותו מעסיק)</u>		
0.0001	-1.6099	לא חזרה לאותו מעסיק
<u>מחוז</u>		
0.7293	-0.0181	ירושלים
0.0247	-0.1051	הצפון
0.0453	-0.1042	חיפה
0.0906	-0.0615	המרכז
0.0004	-0.1433	תל אביב
0.6102	0.0241	הדרום
<u>ענף כלכלי</u>		
0.0036	-0.3020	חקלאות
0.5756	0.0353	תעשייה
0.8544	0.0582	חשמל ומים
0.6989	0.0534	בינוי
0.0018	-0.1863	מסחר
0.0546	-0.2372	אירוח ואוכל
0.4987	-0.0587	תחבורה, אחסנה ותקשורת
0.0031	0.1647	שירותים עסקיים
0.0001	0.2839	שירותים ציבוריים
0.0001	0.4140	שירותים קהילתיים
<u>גיל היולדת</u>		
0.0001	0.2377	עד 25
0.0459	0.0611	30-26
0.0024	-0.0985	35-31
<u>מס' ילדים מתחת לגיל 6 (הבסיס : מעל 3 ילדים)</u>		
0.3447	0.3852	0
0.4568	-0.0831	1
0.6083	-0.0568	2
0.0997	-0.1909	3

לוח 12: תוצאות מודל הרגרסיה להסבר האי חזרה לעבודה בתום שנה לאחר חופשת לידה

משתנה מסביר	מקדם רגרסיה	רמת מובהקות
מקדם	-9.7228	0.9072
רמת הכנסה של היולדת לפי הלידה (הבסיס : מעל 7,000 ש"ח בחודש)		
עד 2000	0.4036	0.0001
2001-3000	0.1833	0.0012
3001-4000	0.1181	0.0210
4001-5000	-0.1057	0.0968
5001-6000	-0.1188	0.1439
6001-7000	-0.2198	0.0310
מספר ילדים במשפחה (הבסיס : מעל 4 ילדים)		
1	-0.2913	0.0024
2	-0.2594	0.0002
3	-0.0384	0.5831
4	0.2596	0.0069
רמת הכנסה של בן זוג (הבסיס : מעל 7,000 ש"ח)		
לא עובד	0.2290	0.0001
0-3,500	0.0450	0.3453
3,501-7,000	-0.1662	0.0005
חזרה לאותו מעסיק (הבסיס : חזרה לאותו מעסיק)		
לא חזרה לאותו מעסיק	10.0734	0.9039
מחוז		
ירושלים	-0.1430	0.060
הצפון	0.2875	0.0001
חיפה	0.1218	0.0983
המרכז	-0.0626	0.2189
תל אביב	0.1577	0.0053
הדרום	0.0458	0.4813
ענף כלכלי (הבסיס : בנקאות)		
חקלאות	0.1666	0.3230
תעשייה	0.0963	0.4323
חשמל ומים	1.6219	0.1148
בינוי	-0.1799	0.3478
מסחר	-0.0310	0.7915
אירוח ואוכל	-0.2524	0.1429
תחבורה, אחסנה ותקשורת	0.2159	0.1376
שירותים עסקיים	-0.3060	0.0065
שירותים ציבוריים	-0.3459	0.0019
שירותים קהילתיים	-0.4280	0.0019
גיל היולדת		
עד 25	-0.2966	0.0001
26-30	-0.0332	0.4414
31-35	0.0312	0.5117
מס' ילדים מתחת לגיל 6 (הבסיס : מעל 3 ילדים)		
0	0.0624	0.9110
1	-0.1352	0.3846
2	-0.1060	0.4928
3	0.1507	0.3589

טרזינסקי במחקרה מ-2005 השוותה בין השאר בין שיעורי חזרה לעבודה אצל ילידות גרמניה ואצל קבוצות מהגרים שונות. היא מצאה כי חזרה לעבודה למשרה חלקית הייתה גבוהה יותר אצל ילידות גרמניה, אולם לא היה הבדל בחזרה למשרה מלאה. בהשוואה בין קבוצות שונות נמצא כי ילידות גרמניה והקהילייה האירופית נטו יותר לחזור לעבודה מקבוצות אחרות.

מודל הסתברותי

תוצאות האומדן של מודל הסתברותי (רגסיה לוגיסטית) הבדק את המשתנים המשפיעים – בפעם הראשונה על חזרה מיידית לעבודה ובפעם שנייה על אי חזרה לעבודה בתום שנה לאחר חופשת לידה – תומכים בממצאי המחקר.

סיכום והמלצות

בשנים האחרונות, קיבלנו מדי שנה כ-77-80 אלף נשים, דמי לידה, והן היוו פחות מ-10% מסך כל הנשים הלא-רווקות המועסקות בשוק העבודה.

לא נמצאו הבדלים מהותיים באפיוני הנשים שחזרו לעבודה לאחר חופשת לידה לעומת אוכלוסיית הנשים שאינן רווקות, כלומר לידת הילד לא הביאה לשינוי בהתנהגות התעסוקתית של האם, ורוב רובן של הנשים חזרו לעבודה במהלך השנה שלאחר הלידה. יש להניח אפוא כי הצעות חוק הנדונות כיום, לפיהן תוארך חופשת הלידה בתשלום מהמוסד לביטוח לאומי, לא יגרמו לשינוי בהתנהגות התעסוקה של הנשים לאחר לידה.

זאת ועוד, הארכת חופשת לידה תציב את מדינת ישראל במקום סביר יותר בין המדינות היותר נדיבות במשך חופשת לידה.

ביבליוגרפיה

- Babycenter (2003) Did you go back to work after taking maternity leave?
www.babycenter.com/poll/pregnancy/prebabyfinance/100300.html
- Garrett et al (1990) "Childbirth and Maternal Employment: Data from a National Longitudinal Survey" in Hyde J.S. AND Essex M.J. (eds) *Parental Leave and Child Care: Setting Research Agenda*. Philadelphia: Temple University Press.
- Glass J. AND Riley L. (1998) "Family Responsive Policies and Employee Retention Following Childbirth" *Social Forces* 76 (4): 1401-1435.
- Hofferth S.L. (1996) "Effects of public and private policies on working after childbirth" *Work and occupation* 23(4): 378-404.
- Hong Y. and D. Corman(2005) "Women's Return to Work after First Birth in Sweden during 1980-2000", *Institute for Future Studies* no. 19.
- International Labour Office, Conditions of work Digest vol. 13 1994.
Maternity and work
- International Labour Office, Woman Workers Rights, 1994.
- Leibowitz A. et al (1992) "Woman's Employment During Pregnancy and Following Birth", U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics.
- Policy Studies Institute. (1997) Two thirds of mothers now return to work after having a baby, Press Release.
- Smith K.E. And Bachu (1999), A Women's Labor Force Attachment Patterns and Maternity Leave: A Review of the Literature . U.S. Census Bureau.
- Trzcinski E. "Behavior and Life Satisfaction Surrounding Childbirth: An Examination of Labour Force Behavior, Life Satisfaction and Perceptions of Hardship among Immigrants and German Women" Wayne State University, Detroit, USA.
- USA today.com (26.7.05) "US Stands apart from other nations on maternity leave"
- Waldfogel J. et al Maternity (1998) "Leave Policies and Woman's Employment after Childbirth: Evidence from the United States, Britain and Japan" *CASE paper* 3.

NATIONAL INSURANCE INSTITUTE
Research and Planning Administration

Employment of Women after Giving Birth

by
Esther Toledano

Jerusalem, August 2007

Abstract

Women are an integral part of the workforce, and their share of the economy in Israel and in the western world is steadily growing. Women's contribution to the economy is a notable one, and therefore their leaving work as a result of giving birth may lead to an economic and social crisis.

The present research attempts to answer the following questions:

- Does giving birth lead to a decline in the long-range employment of women?
- To what extent does a longer maternity leave influence women's return to work?

The research also examines the extent to which the following factors influence the woman's decision regarding her return to work: the economic sector of her job, her wages previous to giving birth, the work status of her husband and her place of residence. Furthermore, the relationships between various demographic variables – education, income from work, number of children, the age of the youngest child and the woman's age – and the return to work are examined.

In the course of the years, society in general and employers in particular have become more flexible regarding women's leaving work due to giving birth. The research findings indicate that women's leaving work after giving birth is temporary; most women return to work in the course of the year following their giving birth, and most return to the same employer.

The research presents an international comparison of the length of maternity leave, and shows that the maternity leave is longer in most Western countries than it is in Israel.

Country	Length of maternity leave (in weeks)
Austria	16
Belgium	15
Denmark	52
Finland	42
France	20
Germany	14
Holland	16
Hungary	24
Israel	14
Italy	21
Luxembourg	16
Norway	43
Portugal	17
Romania	17
Spain	17
Sweden	66

One of the questions that the research attempts to answer is, is there a connection between the length of the maternity leave and changes in the mother's employment behavior.